

Landelijk Meetnet Vlinders

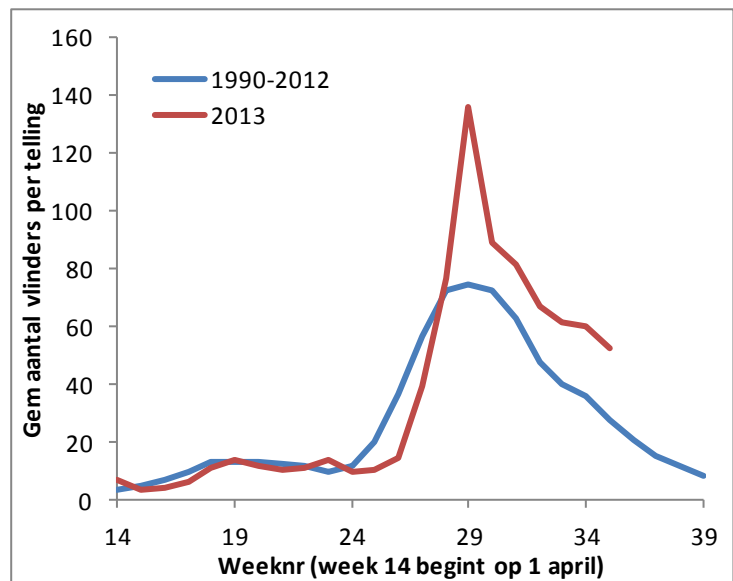
Augustus 2013

Beste teller,

De winter duurde lang, en in april hadden velen van ons moeite een geschikt telmoment te vinden. Wie had toen durven denken dat er zo'n spetterende vlinderzomer zou volgen? Veel gewone vlinders, veel bijzonderheden, een invasie oranje luzernevlinders zoals we al heel lang niet hebben meegemaakt, volle buddelia's, waar houdt het op? In deze nieuwsbrief een overzicht van de stand van zaken.

Het spectaculaire vlinderjaar 2013

Ging het met de voorjaarsvlinders min of meer normaal, de zomervlinders kwamen laat op gang en eind juni liepen we zeker twee weken achter. Toen ging het echter heel snel. Niet alleen haalden we de achterstand met het mooie weer razendsnel in, aantallen als in de tweede helft van juli hadden we in deze eeuw nog niet gehad. En nog steeds is het aantal vlinders duidelijk hoger dan 'normaal' was over de periode 1990-2012. En al zeker als we het vergelijken met vorig jaar (weet u nog? Slecht 50 vlinders per telling in de zomer).

Dit jaar beleefden we de grootste invasie van oranje luzernevlinders sinds de start van het meetnet. In juni kwamen de eerste vlinders al aan, en in augustus zorgden hun nakomelingen en nieuwe migranten voor een waar feest op veel routes.

Beste vlinderzomer van deze eeuw

In deze grafiek hebben we voor elke week gekeken hoeveel vlinders er per telling gezien werden, en dan het gemiddelde gepakt van de drie beste weken in de zomer. De grafiek laat zien wat we al wisten: het is een prima vlinderjaar. 2013 wordt met gemak de beste vlinderzomer van deze eeuw en verslaat andere goede zomers als 2003 en 2006 ruim. Maar we zien in de grafiek ook dat een heel rijtje zomers in het midden van de jaren negentig even goed of zelfs nog beter waren. De zomer van 2013 is dus een puike vlinderzomer, maar in de jaren negentig was het een heel gewone vlinderzomer geweest, geeneens de beste.

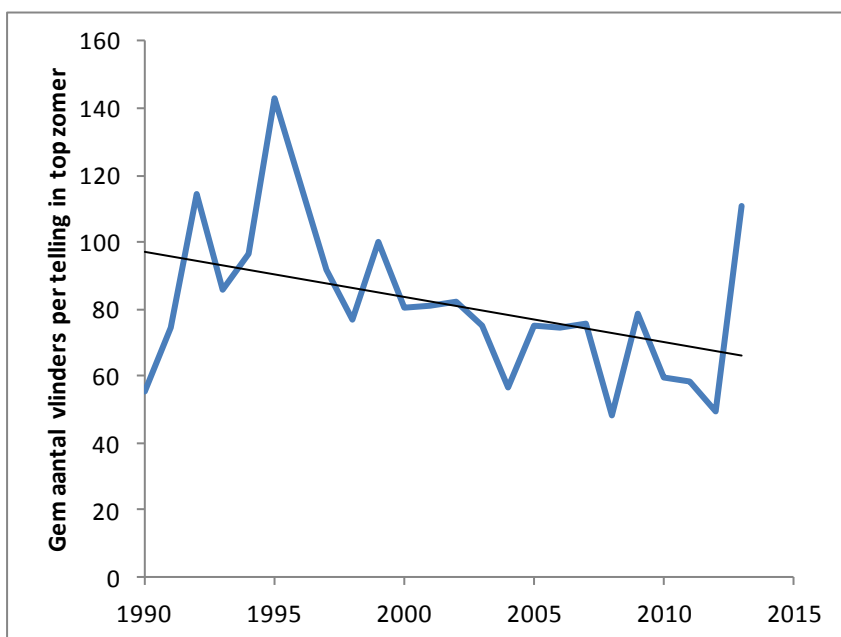

Zwartsprietdikkopjes.
Foto: Wanny Schelling.

De grafiek laat ook zien wat we op allerlei andere manieren ook al wisten: de vlinderstand loopt langzaam maar voortdurend achteruit. Er zijn wel fluctuaties, en betere en slechtere jaren, maar de trend is duidelijk dalend. Tot 2013. Een jaar waar, achteraf bekeken, alles op zijn plek viel. Een koude winter, een koel en laat voorjaar waardoor de vegetatie langzaam begon te groeien en er altijd voldoende voedsel van goede kwaliteit voor de rupsen was, en medio juni sloeg het weer om en kregen we een lekkere warme zomer, waardoor de vlinders volop konden vliegen. En dat deden ze ook, zoals iedereen heeft kunnen zien.

De vlinderstand in ons land wordt gestuurd door de kwaliteit en kwantiteit van hun leefgebied én daaroverheen zijn er jaar-op-jaar fluctuaties door het weer. Dat leidt soms tot hele goede vlinderjaren (zoals 2013, of het absolute topjaar 1995), en soms tot heel slechte vlinderjaren (vorig jaar 2012 was een van de slechtste vlinderjaren sinds 1990). De kwaliteit en kwantiteit van het leefgebied leiden tot de langdurig dalende trend (de lijn in de grafiek): er is steeds minder ruimte voor vlinders en die ruimte is vaak ook slechter dan 20 jaar geleden. Het weer veroorzaakt de rimpelingen in die langetermijn trend: de jaar-op-jaar schommelingen omhoog en omlaag voor betere en slechtere jaren.

Aan het basisprobleem (minder en slechter leefgebied) is in 2013 niets veranderd, maar het weer zat nu eens enorm mee. Dat geeft een heerlijk positief zomer gevoel, maar mag ons niet in slaap sussen. We hebben het onderliggende basisprobleem nog steeds niet onder controle, en er is een reëel risico dat als volgend jaar niet alles weer meezit met het weer, we maar weinig vlinders zullen zien.

Welcome nieuwkomers

Teller Harm Werners schreef ons:

Na 23 teljaren is het gaaf in het 24e seizoen een nieuwe dagvlindersoort te kunnen begroeten en in dit geval op dezelfde dag zelfs twee nieuwkomers. Op de Galgenbergroute in het Harderwijker bos aan de rand van het Beekhuizerzand liet op 5 augustus 2013 eerst het Bruin blauwtje zich zien. Het was goed opletten omdat op het grasveldje ook het Icarusblauwtje en de Bruine vuurvinder hun domicilie hebben, maar de rode vlekken op de bovenzijde liepen onmiskenbaar door tot in de punt. De soort lijkt de profiteren van het opwarmende klimaat.

Bruin dikkopje

Keizersmantel

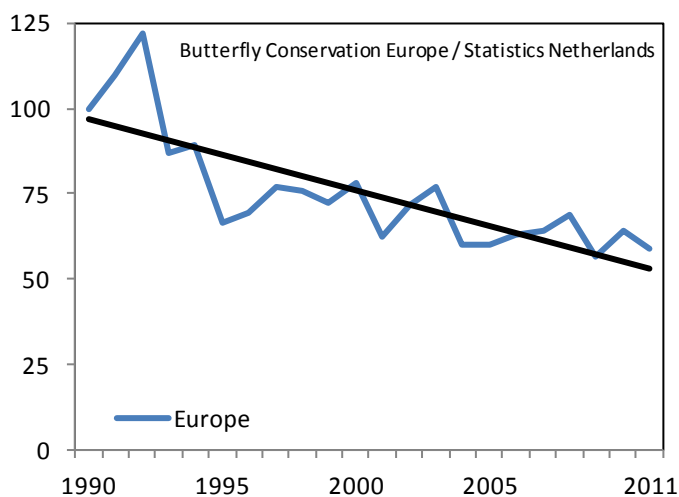
Als klap op de vuurpijl werd even later ook nog eens de Keizersmantel waargenomen.

Volgens het jaarverslag 2012 van het Landelijk Meetnet Vlinders en Libellen werd die in dat jaar op geen enkele route gezien. De keizerlijke verschijning past perfect in de gunstige berichten over met zekerheid geconstateerde voortplanting binnen Nederland. Bovendien wordt de Keizersmantel de laatste jaren regelmatig op de Veluwe gesignaleerd, zoals vorig jaar een exemplaar in de tuin van een van de tellers. Het geeft voor de vrijwilligers Betty Dekker en Harm Werners een extra impuls om mee te blijven doen aan het verzamelen van de telgegevens voor het meetnet.

Uw gegevens in Europees rapport over achteruitgang graslandvlinders

Wij zijn in Nederland niet het enige land waar vlinders geteld worden. Momenteel gebeurt dat ook in achttien andere landen en bijna elk jaar komt er een bij. Voor het Europees Milieu Agentschap in Kopenhagen hebben we alle gegevens van zeventien typische graslandvlinders samengevat tot een Europese trend en vervolgens daarmee een Europese graslandvlinder indicator gemaakt. Die laat zien dat het aantal graslandvlinders in Europa sinds 1990 met ongeveer de helft is afgenomen. Ook uw tellingen maken onderdeel uit van die indicator.

U kunt het eindrapport downloaden via <http://www.eea.europa.eu/publications/the-european-grassland-butterfly-indicator-19902011>

Een tropische verrassing

Teller Wim Temmink schreef ons:

Het lopen van de vlinderroute op het Cadoelerveld in Noordwest-Overijssel is dit jaar een groot feest. Door de spectaculaire aantallen Icarusblauwtjes maar ook door twee nieuwe soorten die konden worden geteld: Koninginnenpage en Oranje luzernevlinder. Een bijzondere verrassing deed zich voor op vrijdag 23 augustus. Toen werd in een flits een grote oranje vlinder gezien. Dat kon geen Nederlandse soort zijn en ook geen Europese soort zo bleek bij raadpleging van de vlinderboeken. Wat dan wel? Een ontsnapt exemplaar uit een vlindertuin? Er werd contact gelegd met De Orchideeën Hoeve in Luttelgeest (NO-polder). Aangezien ik foto's had kunnen maken, was overleg met de tropische vlindertuin eenvoudig. En inderdaad, het is zeer waarschijnlijk dat de vlinder daar ontsnapt is. Christiaan de Vries van De Orchideeën Hoeve kon de vlinder dan ook op naam brengen: Oranje passiebloemvlinder (Dryas julia). De vlinder is normaal te vinden in Midden en Zuid Amerika.

Mobiele vlinder

Opmerkelijk is dat de vlinder de afstand tussen Luttelgeest en het Cadoelerveld, hemelsbreed zo'n 17 km, probleemloos heeft weten af te leggen. Want de vlinder was in een prima conditie. Het is niet aannemelijk dat de vlinder in een rechte lijn die afstand heeft afgelegd. Dus zo'n 20 á 25 km zal toch wel gevlogen zijn. Gelukkig waren de weersomstandigheden zomers. De vlinder foerageerde gedurende tenminste een half uur op de bloeiende vlinderstruiken, terwijl dat niet zijn natuurlijke nectarbron is. Na genoeg gedronken te hebben, vloog de vlinder verder, naar...???

Oranje passiebloemvlinder op de route Cadoelerveld.

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnetten@vlinderstichting.nl.

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Landelijk Meetnet Vlinders

Chris van Swaay

José Kok, Kars Veling en Kim Huskens

Tel.: 0317 467346

meetnetten@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Vlinders. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie Nieuwsbrief abonnement op nee te zetten.